

Social och hälsovårdsministeriet

Regeringsråd Riitta-Maija Jouttimäki

Ärende: Utlåtande avgivet av Svenska Finlands folkting angående arbetsgruppens för hälso- och sjukvårdslagen betänkande till ny hälso- och sjukvårdslag.(2008:28)

Allmänt:

Svenska Finlands folkting (nedan Folktinget), är en lagstadgad (1331/2003) intressebevakningsorganisation för det svenska språket och den svenskspråkiga befolkningen i Finland. I sin verksamhet deltar Folktinget i lagberedningsarbetet och ger utlåtanden till olika myndigheter i frågor som har verkningar för den svenskspråkiga befolkningen. Folktinget fungerar tvärpolitiskt, dvs. alla riksdagspartier med svenskspråkig verksamhet är med i Folktinget.

Speciallagstiftningen som gäller social och hälsovården kan delas in i skyldighetslagar, där man behandlar kommunens eller samkommunens skyldigheter, och rättighetslagar, som innefattar frågor som gäller patientens eller klientens ställning och rättigheter. I dem regleras de språkliga rättigheterna i samband med vård och omvårdnad.

Den grundläggande bestämmelsen om språkliga rättigheter ingår i 17§ i grundlagen (731/1999) enligt vilken Finlands nationalspråk är finska och svenska. Enligt grundlagen ska vars och ens rätt att använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, tryggas genom lag. Enligt grundlagen ska även den offentliga makten säkerställa att grundrättigheterna uppfylls. Till dessa rättigheter hör också de språkliga rättigheterna.

Folktinget i egenskap av svenskspråkig intressebevakare, fokuserar i sitt utlåtande på de sammanhang i arbetsgruppens förslag till ny hälso- och sjukvårdslag som berör de språkliga rättigheterna och den svenskspråkiga servicen.

Konsekvensbedömning

Regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens II regering förutsätter att större statliga och kommunala reformprojekt innehåller en bedömning av förslagets språkliga konsekvenser. Som uppföljning på detta har justitieministeriet den 24.10.2008 publicerat information och anvisningar om iakttagande av språkbestämmelser i lagberedningen. Anvisningarna omfattar iakttagandet av språklagen, språken som ska användas i lagberedningshandlingarna och bedömningen av språkliga konsekvenser. Folktinget understryker att förslaget till ny hälso- och sjukvårdslag inte innehåller någon språkkonsekvensbedömning som tar ställning till hur lagförslaget påverkar eller förändrar

medborgarnas språkliga rättigheter, eller på vilket sätt de grundlagsenliga språkliga rättigheterna garanteras i den nya hälso- och sjukvårdslagen.

I avsnittet om vilka återverkningar förslaget har för medborgarna, (punkt 4.4. sid 88) ingår ingen bedömning om språkliga konsekvenser för patienterna till följd av lagen.. Folktinget framhåller att lagberedningsprojektens språkliga konsekvenser ska bedömas av beredande instans, enligt gällande regeringsprogram och justitieministeriets anvisningar. Folktinget förutsätter därför att social och hälsovårdsministeriet genomför en språkkonsekvensbedömning för den nya hälso- och sjukvårdslagen.

Språket i samband med hälso- och sjukvårdsservice

Förslagets 20 § handlar om språket i samband med hälso- och sjukvårdsservice. Innehållet motsvarar 28§ i folkhälsolagen(2003/431) och 33a § i lagen om specialiserad sjukvård (6.6.2003/432) Folktinget omfattar skrivningen i 20 §.

Minoritetsspråknämnder och sektioner

Lagförslaget innehåller ingen skrivning om sjukvårdsdistriktets förvaltning. I nu gällande lag (1062/1989) om specialiserad sjukvård, sägs i kapitel 5 §18 3.mom. följande:

I ett sjukvårdsdistrikt som omfattar kommuner med olika språk och tvåspråkiga kommuner skall det finnas en nämnd med uppgift att utveckla och koordinera den specialiserade sjukvården för den språkliga minoriteten i distriktet och den utbildning av hälsovårdspersonal som ges på minoritetens språk. Till medlemmar i nämnden skall väljas personer som representerar sjukvårdsdistriktets kommuner med minoritetens språk samt befolkningen med minoritetens språk i tvåspråkiga kommuner. På nämndens medlemmar tillämpas inte 122 § 4 mom. och 123 § kommunallagen (953/76).

Folktinget frågar med vilka motiveringar social och hälsovårdsministeriet i förslaget till ny hälso – och sjukvårdslag vill avstå från minoritetsspråknämnderna.

Minoritetsspråknämndernas verksamhet har stor praktisk betydelse för upprätthållandet av de grundlagsstadgade språkliga rättigheterna i sjukvårdsdistrikten. Folktinget understryker att minoritetsspråknämndernas existens och verksamhet blir ännu viktigare eftersom sjukvårdsdistriktens antal med stor sannolikhet kommer att minska i framtiden, vilket betyder att enheterna blir allt större.

Vidare vill Folktinget fästa uppmärksamhet vid kap. 5 21§ i nu gällande lag om specialiserad sjukvård.

I ett sjukvårdsdistrikt som omfattar kommuner med olika språk och tvåspråkiga kommuner skall det finnas ett delansvarsområde som lyder under nämnden för den språkliga minoriteten och svarar för utvecklande och koordinering av specialiserade sjukvårdstjänster för den språkliga minoriteten och den utbildning av hälsovårdspersonal som ges på minoritetens språk. Ett delansvarsområde med minoritetens språk omfattar sjukvårdsdistriktets tvåspråkiga kommuner samt de kommuner vilkas språk är minoritetens språk inom distriktet.

Förbundsfullmäktige kan bestämma att sjukhus och andra verksamhetsenheter skall höra till ett delansvarsområde. Medlemmarna i direktionen för ett sådant sjukhus eller en sådan verksamhetsenhet skall härvid väljas i enlighet med 18 § 3 mom.

Andra direktioner inom ett delansvarsområde med minoritetens språk än de som anges i 2 mom. skall ha en sektion för den språkliga minoriteten, som behandlar de ärenden som gäller specialiserad sjukvård och utbildning av hälsovårdspersonal som ordnas på minoritetens språk. I instruktionen kan bestämmas att till sektionen också skall höra extra medlemmar som utses av förbundsfullmäktige och suppleanter för dem. Sektionsmedlemmarna skall representera sjukvårdsdistriktets språkliga minoritet. Sektionen för den språkliga minoriteten kan även ges i uppdrag att avgöra andra ärenden än sådana som avses i 71 § 2 mom. kommunallagen.

Mot bakgrund av sannolika förändringar i sjukvårdsdistriktsindelningen med större enheter som följd, är det mycket viktigt att det finns en lagstadgad instans som ansvarar för utvecklande och koordinering av specialiserade sjukvårdstjänster för den språkliga minoriteten. Vidare är utbildningen av personal en central fråga när det gäller medborgarnas språkliga rättigheter.

Folktinget framhåller att minoritetsspråknämnderna i de tvåspråkiga distrikten fyller en utomordentligt viktig funktion och kräver att de även i fortsättningen är reglerade i lag.

Behandling av patientuppgifter.

24§ handlar om behandlingen av patientuppgifter. Här frågar vi oss vilken typ av data som förs till registret? Kommer registret också att omfatta sådana uppgifter, exempelvis patientjournaler, som patienten har rätt att få på sitt eget språk. Jfr justitieombudsmannens beslut 3086/4/06.

Detaljmotiveringarna till 24§ bör innehålla en hänvisning till patientens rättigheter att få uppgifter från registret på sitt eget modersmål.

Patientens valfrihet.

54§ syftar till att ge patienten en större valfrihet, vilket är positivt. Ur ett språkserviceperspektiv kan detta i bästa fall leda till att möjligheterna att få vård på sitt modersmål ökar. I förslaget sägs att särskild uppmärksamhet ska fästas vid att patienten bereds vård på sitt eget språk. Folktinget anser att den skrivningen är inexact. Social och hälsovårdsministeriet bör i lag garantera patientens rätt till vård på sitt eget språk, även vid byte av verksamhetsenheter.

Delegationen för hälso- och sjukvård

I 70§ föreslås att statsrådet tillsätter en delegation för hälso- och sjukvård i anslutning till social och hälsovårdsministeriet. Delegationens ska främja folkhälsan, primärvården och den specialiserade sjukvården. Delegationen ska också lägga fram förslag om specialupptagningsområdets riksomfattande uppgifter och arbetsfördelning. Delegationen kan också tillsätta sektioner.

Det är viktigt att delegationens sammansättning består av representanter för båda nationalspråksgrupperna. Endast på så sätt kan båda språkgruppernas behov tillgodoses på jämlika och enhanda grunder .

Folktinget kräver att det i 70§ samt i den förordning som reglerar delegationens sammansättning, ska ingå en skrivning om minst två representanter för både den finsk- och svenskspråkiga befolkningen.

Vidare föreslår Folktinget att det inrättas en sektion underlydande delegationen med uppgift att följa med och utveckla den svenskspråkiga servicen inom folkhälsan, primärvården och sjukvården .

Helsingfors 6.11.2008

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Ulla-Maj Wideroos

Ordförande

Stefan Svenfors

folktingssekreterare